

RESOVIA SACRA

STUDIA TEOLOGICZNO-FILOZOFICZNE
DIECEZJI RZESZOWSKIEJ
ROK 24 (2017)

NUMER JUBILEUSZOWY
Z OKAZJI 25-LECIA
DIECEZJI RZESZOWSKIEJ

Rzeszów 2017

KS. MAREK DZIK

DZIEŁO BIBLIJNE IM. ŚW. JANA PAWŁA II W DIECEZJI RZESZOWSKIEJ W LATACH 2006–2017

Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II to stowarzyszenie, którego celem jest propagowanie Biblii wśród ludzi po to, aby mogli lepiej poznać i zrozumieć Objawienie Boże i otworzyć się na formację biblijną, oddziałującą na wszystkie dziedziny życia ludzkiego. Zadanie to w Diecezji Rzeszowskiej realizuje się przez różnego rodzaju działania duszpasterskie.

1. Powstanie Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej

Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej wchodzi w skład Ogólnopolskiego Dzieła Biblijnego (dalej DB), które zostało erygowane przez biskupów podczas obrad Konferencji Episkopatu Polski we Wrocławiu 25 września 2005 roku. Pierwsze spotkanie zarządu DB odbyło się 2 stycznia 2006 w Warszawie¹. 30 stycznia 2006 roku ks. arcybiskup Marian Gołębiewski,

KS. DR MAREK DZIK, kapłan diecezji rzeszowskiej, członek Stowarzyszenia Biblistów Polskich, wykładowca Pisma Świętego Nowego Testamentu w WSD w Rzeszowie, Moderator Dzieła Biblijnego im. św. Jan Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej, Rektor Uniwersytetu Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej, Dyrektor Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej. Kontakt: mdzik2010@gmail.com

1. *Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Dzie%C5%82o_Biblijne_im._Jana_Paw%C5%82a_II [dostęp 12 czerwca 2017]

Przewodniczący Sekcji Biblijnej Komisji Nauki Wiary przy Konferencji Episkopatu Polski, zwrócił się z prośbą do ks. biskupa ordynariusza Kazimierza Górniego o ustanowienie Moderatora Diecezjalnego. 3 lutego 2006 został nim mianowany ks. dr Marek Dzik (wykładowca Pisma Świętego Nowego Testamentu w WSD Rzeszów, prefekt WSD Rzeszów)². Po otrzymaniu nominacji w dniu 11 czerwca 2006 rozpoczął on konsultacje z kapłanami Diecezji Rzeszowskiej w sprawie powołania do życia lokalnego oddziału DB. Ogólnopolskie wytyczne dotyczące omawianego tematu zostały wypracowane podczas zjazdów Diecezjalnych Moderatorów DB w Warszawie 8 kwietnia oraz 10 czerwca 2006 roku. W połowie września 2006 roku miało miejsce spotkanie ks. Marka Dzika z księdzem Biskupem Ordynariuszem, który zapoznał się z propozycjami dotyczącymi działalności nowej grupy duszpasterskiej w Diecezji i pobłogosławił pracy z tym związanej. Poprosił też, aby konkretne rozwiązania uzgadniać z ks. dr Wiesławem Szurkiem (infułat, wikariusz biskupi do spraw formacji kapłańskiej), ks. Janem Szczupakiem (kanclerz Kurii Diecezjalnej) oraz innymi księżmi odpowiedzialnymi za poszczególne agendy duszpasterskie. Pomocnikami Księdza Moderatora zostali ks. dr Piotr Mierzwa (prałat, dyrektor drukarni, wykładowca Pisma Świętego w WSD Rzeszów) oraz ks. dr Michał Czełuśniak (wykładowca Pisma Świętego w WSD Rzeszów). W następnym spotkaniu wziął udział ks. kanclerz Jan Szczupak; owocem dyskusji było między innymi ustalenie, że rok liturgiczny 2007 w Diecezji Rzeszowskiej będzie rokiem biblijnym. Z inicjatywy ks. infułata Wiesława Szurka zdecydowano, że doroczny Dzień Świętości Kapłańskiej zostanie połączony z Inauguracją DB w Diecezji Rzeszowskiej. Datę wyznaczono na 21 października 2016, tydzień po Ogólnopolskiej Inauguracji DB we Wrocławiu. Honorowym gościem i zarazem głównym prelegentem został prezes DB, ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk (KUL). Po pewnym czasie okazało, że ksiądz Profesor nie może przybyć i z jego inicjatywy zaproszono ks. prof. dr. hab. Józefa Kudasiewicza, emerytowanego wykładowcę Pisma Świętego w KUL. W międzyczasie w dalszym ciągu opracowywano propozycje konkretnych działań w roku liturgicznym 2007. 21 września 2006 roku odbyły się konsultacje w ramach Rady Kapłańskiej pod przewodnictwem ks. Biskupa Ordynariusza, podczas których ks. dr Michał Czełuśniak zaprezentował rodzące się DB w Polsce i w Diecezji Rzeszowskiej. 28 września 2006, w czasie spotkania z Radą Duszpasterską Diecezji, pod przewodnictwem ks. bpa Edwarda Białogłowskiego oraz w dniu 26 października

2. *Dokument Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie o utworzeniu Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej*, L.dz. 141/2006.

2006 roku, podczas spotkania z Księżmi Dziekanami, pod przewodnictwem księdza Biskupa Ordynariusza, podobnej prezentacji dokonał ks. dr Marek Dzik. 11 października 2006 w WSD Rzeszów odbyło się walne zebranie osób zaangażowanych w DB w Diecezji Rzeszowskiej. Wzięli w nim udział: ks. bp Edward Białogłowski, ks. kanclerz Jan Szczupak, ks. infułat Wiesław Szurek, ks. rektor WSD Jerzy Buczek, ks. wicerektor WSD Andrzej Widak, ks. dr Tomasz Bać (liturgista), ks. dr Piotr Mierzwa, ks. dr Ireneusz Folcik (prałat, proboszcz i wykładowca homiletyki w WSD Rzeszów), ks. dr Marek Dzik oraz księża odpowiedzialni za poszczególne agendy duszpasterskie. W trakcie dyskusji przedstawiono szereg propozycji, które zostały zaprotokołowane do dalszych opracowań. Kolejne spotkanie miało miejsce 2 października 2006 roku w następującym gronie: ks. rektor Jerzy Buczek, ks. wicerektor Andrzej Widak, ks. kanclerz Jan Szczupak, ks. dr Piotr Mierzwa, ks. dr Marek Dzik. W trakcie jego trwania usystematyzowano wcześniejsze propozycje duszpasterskie. W skrócie przedstawiały się w następujący sposób:

- a) należy budować struktury DB w oparciu o kapłanów, osoby konsekrowane i świeckich,
- b) budowa struktur DB nie oznacza tworzenia na siłę kolejnych grup duszpasterskich w parafii – musi odbywać się dobrowolnie,
- c) należy dążyć do większego ubiblijnienia poszczególnych grup duszpasterskich, takich jak kręgi rodzin, ministranci, Caritas, rady parafialne etc.,
- d) należy dążyć do zwiększenia świadomości potrzeby czytania i znajomości Pisma Świętego wśród wszystkich wiernych,
- e) należy organizować prelekcje, sympozja, wykłady, spotkania z biblistami lub ludźmi żyjącymi słowem Bożym zawartym w Piśmie Świętym, mające na celu szerzenie kultury biblijnej wśród diecezjan,
- f) należy przypominać duszpasterzom o konieczności mocnego opierania homilii, katechez, okolicznościowych nauk na Biblii,
- g) należy podejmować inne działania, które zostaną uznane za niezbędne w kolejnych etapach działalności DB.

21 października 2006 roku odbył się Dzień Świętości Kapłańskiej połączony z Inauguracją DB w Diecezji Rzeszowskiej. Miał on następujący przebieg:

- a) nabożeństwo biblijne,
- b) wykład na temat DB wygłoszony przez ks. dr. Marka Dzika,
- c) uroczysta Msza Święta pod przewodnictwem ks. biskupa ordynariusza Kazimierza Górnego. Kazanie na temat świętości kapłańskiej wynikającej z Biblii wygłosił ks. prof. dr hab. Józef Kudasiewicz

d) w związku z kończącym się rokiem liturgicznym, który był poświęcony Najświętszemu Sercu Pana Jezusa, oddanie Sercu Jezusa wszystkich kapłanów, seminarium i diecezji.

Po tym ważnym wydarzeniu kontynuowano działania w ramach DB. W parafiach rozprowadzono 265 sztuk „Kręgu Biblijnego” wydawanego przez „Biblos” w Tarnowie. Z inicjatywy ks. infułata Wiesława Szurka odbyły się spotkania biblistów z księżmi w ramach formacji stałej propagujące ideę DB: 6 listopada z ks. dr. Stanisławem Hareźgą (wykładowcą Pisma Świętego w KUL i w WSD Przemyśl) i ks. dr. Markiem Dzikim, 13 listopada z ks. dr. Piotrem Mierzwą, 20 listopada z ks. dr. Tomaszem Drwalem (wykładowca Pisma Świętego w WSD Tarnów) i ks. dr. Markiem Dzikim. 18 listopada 2006 ks. dr Marek Dzik spotkał się z przedstawicielami Akcji Katolickiej Diecezji Rzeszowskiej. W pierwszej części zaprezentowana została idea DB, w drugiej ukazano wybrane sposoby czytania Pisma Świętego (lectio divina, sposób neokatechumenalny, rewizja życia w świetle Biblii) oraz odbyły się ćwiczenia z Biblią.

Były to ostatnie spotkania, które można zaliczyć do początkowego etapu kształtowania się DB w Diecezji Rzeszowskiej. Od tej pory rozpoczęło się wcielanie wypracowanych teoretycznych założeń w życie.

2. Wydarzenia i inicjatywy związane z Dziełem Biblijnym im. św. Jana Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej w latach 2006–2017

Działalność DB w Diecezji Rzeszowskiej obejmuje wiele różnych form duszpasterskich. Wśród najważniejszych należy wymienić:

1) wydawanie „Biuletynu Biblijnego”

Jedną z pierwszych inicjatyw DB w Diecezji Rzeszowskiej było wydawanie „Biuletynu Biblijnego”. Jego redaktorami zostali ks. dr Marek Dzik i ks. dr Piotr Mierzwa. Adresowany był przede wszystkim do kapłanów, w celu zapewnienia im pomocy duszpasterskich opierających się na Piśmie Świętym, związanych z przeżywanymi okresami liturgicznymi. Oprócz treści teoretycznych, prawie każdy zawierał propozycję nabożeństwa biblijnego. Wśród autorów artykułów prezentowanego periodyku, oprócz ks. dr. Marka Dzika i ks. dr. Piotra Mierzwy należy wymienić przede wszystkim ks. dr. Pawła Romanowskiego. W sumie w latach 2006–2008 ukazało się 13 numerów.

2) prowadzenie Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej

W 2008 roku zapadła decyzja o utworzeniu Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej. Zostało powołane do istnienia decyzją biskupa rzeszowskiego. Założycielem i opiekunem został ks. dr Marek Dzik. Studium działa pod patronatem Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II i stanowi sekcję Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie. Skierowane jest przede wszystkim do ludzi świeckich i zgromadzeń zakonnych. Celem Studium jest pogłębianie znajomości Pisma Świętego, biblijna formacja duchowa według doktryny Kościoła Katolickiego oraz wychowanie do kultury biblijnej. Studium Biblijne realizuje cele poprzez współpracę: z wyższymi uczelniami, ze stowarzyszeniami – przede wszystkim o inspiracji chrześcijańskiej, z instytutami, ze szkołami, z katolickimi ośrodkami apostołstwa biblijnego, z osobami i instytucjami popularyzującymi wiedzę biblijną w mediach i na polu działalności wydawniczej, z organizatorami pielgrzymek, z ośrodkami kultury, z mediami. Program nauczania obejmuje: Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, apokryfy Starego i Nowego Testamentu, literaturę okołobiblijną, przedmioty teologiczne mające odniesienie do Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu. Czas trwania nauki wynosi dwa lata podzielone na cztery semestry. Forma nauczania przewiduje: wykłady, ćwiczenia, prezentacje, konferencje, zebrania, warsztaty, kursy, sympozja, konwersatoria, wystawy, dyskusje, wyjazdy pielgrzymkowe³.

Kadra wykładowców:

- ◆ stali: ks. dr Marek Dzik, ks. dr Piotr Mierzwa, s. dr Joanna Nowińska (od 2016)
- ◆ okresowi: ks. dr Adam Kubiś, ks. dr Tomasz Bąk, ks. dr Krzysztof Tyburowski.

W latach od 2008–2016 odbyły się cztery dwuletnie cykle. Początkowo przewidywano, że nauka będzie się łączyła z otrzymaniem przez wszystkich słuchaczy Dyplomu Ukończenia Studium Biblijnego. W wyniku doświadczeń wypracowane zostały jednak następujące zasady przyznawania dyplomów: osoby, które pragną go uzyskać, muszą przedstawić pozytywną opinię Księdza Proboszcza, przyjąć indeks, regularnie brać udział w zajęciach, na zakończenie semestru składać zaliczeniową pracę pisemną. Osoby, które nie spełniają w/w warunków uczestniczą w wykładach na zasadzie wolnych słuchaczy.

3. Por. *Regulamin Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej*, <http://www.instytut.diecezja.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2014/02/Regulamin-SBDRz.pdf> [dostęp 14 czerwca 2017]

Liczba osób, które uzyskały dyplomy ukończenia Studium:

2008/2010 – 23 na ogólną liczbę stałych 44 słuchaczy i słuchaczek

2010/2012 – 20 na ogólną liczbę 35 stałych słuchaczy i słuchaczek

2012/2014 – 15 na ogólną liczbę 25 stałych słuchaczy i słuchaczek

2014/2016 – 24 na ogólną liczbę 45 stałych słuchaczy i słuchaczek

W ostatnich czterech latach oprócz świeckich w zajęciach uczestniczyły także postulanki z dwóch żeńskich zgromadzeń zakonnych⁴.

Na kolejny cykl nauki w latach 2016–2018 zostało przyjętych 55 osób, w tym trzy siostry zakonne.

Wzrastająca w ostatnich latach liczba osób zainteresowanych Studium Biblijnym stanowi dowód, że tego typu działalność ma sens i przyczynia się do pogłębiania wiedzy i formacji biblijnej wśród słuchaczy i słuchaczek. Stają się oni bardziej świadomymi swojej wiary chrześcijanami, którzy mogą stanowić pomocną grupę animatorów przydatnych do prowadzenia różnych grup duszpasterskich.

3) organizowanie sympozjów

W ciągu 11 lat istnienia DB w Diecezji Rzeszowskiej zostały zorganizowane trzy sympozja.

a) 30 listopada 2006 w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie przy ulicy Wetlińskiej 4 odbyło się sympozjum „*Bierz i czytaj...*” – *Biblia źródłem i umocnieniem wiary chrześcijańskiej*. Celem była zachęta do czytania Pisma Świętego przez wszystkich wiernych. Składało się z dwóch części. W pierwszej – teoretycznej – prelegentami byli: ks. dr Marek Dzik (WSD Rzeszów) – *Dzieło Biblijne w Diecezji Rzeszowskiej*, dr hab. Urszula Szwarz (prof. KUL) *Biblia Księgą natchnioną*, o. prof. dr hab. Tomasz M. Dąbek (PAT) – *Sposoby czytania Biblii*, ks. prof. dr hab. Jan Łach (UR) – *Zrozumieć Pismo Św. we współczesnej hermeneutyce biblijnej*. W drugiej części odbyły się dyskusje w grupach prowadzone przez prelegentów: dr hab. Urszulę Szwarz (prof. KUL) – *Problemy związane z natchnieniem Pisma Św.*, ks. prof. dr hab. Jana Łacha (UR) – *Współczesne metody w interpretacji Biblii*, o. prof. dr hab. Tomasza M.

4. Por. W. Pikor, J. Pick, *Dziesięć lat Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II w Polsce (2006–2015)*, Jedność 2017, s. 168 – podane w książce dane statystyczne różnią się od powyższych, ponieważ książka notuje roczną liczbę wszystkich słuchaczy, także nieregularnych, którzy pojawiali się na wykładach sporadycznie.

Dąbka (PAT) – *Szanse i zagrożenia związane z prywatną lekturą Biblii*. Całość prowadził ks. dr Marek Dzik⁵.

b) 27 października 2011 w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie przy ulicy Wetlińskiej 4 została zorganizowana Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa pt. „(...) w kłamstwo je obróciło kłamliwe pióro (...) (Jr 8,8). *Unarzędziwienie Biblii*. Celem było ukazanie manipulacji Biblią. Prelegentami byli: dr hab. Urszula Szwarc (prof. KUL), dr Joanna Ząbczyk-Plajzer, dr Joanna Jaromin, dr Beata Urbanek, dr Anna Łaszczowa, dr Tomasz Nowakowski, o. Wojciech Stabryła, mgr Ivan Kulibaba. Całość prowadził ks. dr Marek Dzik.

c) 25 kwietnia 2015 w auli Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana w Rzeszowie odbyło się sympozjum pt. *Biblia a współczesne problemy rodziny*. Nawiązywało do XIV Zwyczajnego Zgromadzenia Synodu Biskupów na temat misji i powołania rodziny w Kościele oraz VII Tygodnia Biblijnego w Polsce i było ukierunkowane na duszpasterskie wsparcie rodziny. Składało się z dwóch części. W pierwszej – teoretycznej – prelegentami byli: ks. dr Piotr Mierzwa (WSD Rzeszów) – *Zarys teologii małżeństwa i rodziny w Starym Testamencie*, ks. mgr lic. Jarosław Stefański – *Małżeństwo i rodzina w Nowym Testamencie*, ks. dr Wojciech Radomski (WSD Rzeszów) – „*Czcij (oddaj chwałę) ojca i matkę swoją, abys długo żył i dobrze ci się powodziło*”. *Znaczenie i ważność czwartego przykazania*, ks. dr Witold Burda (WSD Przemysł) – *Lekcja wieczoru życia w świetle Ewangelii Dzieciństwa (Łk 1–2)*. Całość prowadził ks. dr Marek Dzik. W drugiej części – praktycznej – miała miejsce dyskusja pt. *Recepcja nauczania Biblii w życiu małżeństwa i rodziny*, którą poprowadził dr Rafał Czupryk, wykładowca akademicki i nauczyciel w liceum Sióstr Prezentek w Rzeszowie.

d) Ważnym wydarzeniem w życiu wspólnoty DB w Diecezji Rzeszowskiej był wyjazd w dniu 29 października na Pierwszy Kongres Biblijny, który odbył się w dniach 23–28 października 2011 roku. Organizatorami Kongresu byli: DB i Instytut Nauk Biblijnych KUL. Patronat objął Metropolita Warszawski JE ks. kard. Kazimierz Nycz. W obradach wzięło udział 25 członków DB z Diecezji Rzeszowskiej oraz studenci i studentki Studium Biblijnego.

5. Wygłoszone referaty zostały zamieszczone w: „Biuletyn Biblijny. Okres zwykły”, nr 2 (1/2007), Rzeszów 2007, s. 5–69.

4) organizacja Tygodnia Biblijnego

Decyzją Konferencji Episkopatu Polski Tydzień Biblijny stanowi czas refleksji nad obecnością Biblii w życiu Kościoła oraz każdego katolika, mobilizując go do jak najczęstszego sięgania po Pismo Święte, by stało się „chlebem powszednim”. Obchodzony jest od 2009 roku, rozpoczyna się w III Niedzielę Wielkanocną i co roku odbywa się pod innym hasłem (od 2017 roku Niedziela Biblijna przekształciła się w Narodowy Dzień Czytania Pisma Świętego⁶). Z inicjatywy DB w Diecezji Rzeszowskiej przyjął następującą formę:

- ♦ od 2010 roku w Niedzielę Biblijną w Katedrze Rzeszowskiej odprawiana jest uroczysta Eucharystia pod przewodnictwem JE ks. Biskupa Ordynariusza, transmitowana przez radio „Via”. Po Mszy Świętej ma miejsce spotkanie członków DB, Studia Biblijnego i wszystkich zainteresowanych, którego głównym elementem jest wykład prezentowany przez zaproszonych bibliistów.
- ♦ od 2013 roku w wigilię Niedzieli Biblijnej w kościele pw. Krzyża Świętego w Rzeszowie odbywa się maraton czytania Biblii. Organizowany jest przy współdziałaniu Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” – Oddział Okręgowy w Rzeszowie (dalej „Civitas Christiana”). Rozpoczyna się Mszą Świętą o 18.00. Kazanie wprowadzające w Tydzień Biblijny głosi Moderator DB w Diecezji Rzeszowskiej. Po Mszy do 24.00 chętne osoby czytają wybrane fragmenty Pisma Świętego. Reprezentują one: DB w Diecezji Rzeszowskiej, „Civitas Christiana”, Studium Biblijne, Uniwersytet Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej, Szkołę Sióstr Prezentek, KSM, „Rycerzy Kolumba” z rzeszowskich oddziałów.
- ♦ każda parafia indywidualnie organizuje Tydzień Biblijny w oparciu o przesłane przez ogólnopolskie DB materiały zawierające plakaty, pomoce katechetyczne, liturgiczne i homiletyczne.

5) organizowanie konkursów biblijnych

Konkursy biblijne stanowią ważny element działalności DB w Diecezji Rzeszowskiej. Ich celem jest popularyzacja Biblii wśród uczestników konkursu poprzez poznawanie treści Pisma Świętego, która w przyszłości ma prowadzić do głębszej refleksji nad jego przesłaniem.

6. Por. *Narodowy Dzień Czytania Pisma Świętego*, <http://biblista.pl/component/content/article/312-dzielo-biblijne-wydarzenia/6138-narodowy-dzien-czytania-pisma-sw.html?Itemid=321> [dostęp: 22 czerwca 2017].

a) DB w Diecezji Rzeszowskiej od 2010 roku organizuje konkursy biblijne dla dzieci szkół podstawowych Diecezji Rzeszowskiej, klasy od I do III i od IV do VI. Pierwszej kategorii wiekowej zaproponowano konkurs plastyczny, a drugiej testowy. W różnych latach DB organizowało konkursy samodzielnie, bądź współpracowało z Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli, Wydziałem Katechetycznym Kurii Diecezjalnej oraz Ruchem Światło-Życie „Oaza” w Diecezji Rzeszowskiej⁷. W roku 2016 konkursy uzyskały patronat Podkarpackiego Kuratorium Oświaty w Rzeszowie. Koordynatorem jest ks. dr Marek Dzik, a jego stałymi współpracownikami są następujący świeccy katecheci i katechetki: Ryszard Gołojuch, Bogumiła Lis, Agata Gajdek, Krystyna Piękoś, Małgorzata Szmigiel, Barbara Buczek, Justyna Sikora, Barbara Węglarz, Elżbieta Kręgielewska. Konkursy nie mogłyby się odbywać bez zaangażowania wielu innych ludzi. Wśród nich należy wymienić: księży katechetów, siostry zakonne, świeckie katechetki i katechetów, rodziców, wszystkie osoby, które podejmują się trudu zorganizowania etapów szkolnych i rejonowych, pomagają w trakcie finału, a także dyrekcje placówek pedagogicznych, na terenie których odbywają się konkursy, zarówno na etapie diecezjalnym jak i rejonowym.

Celem konkursu plastycznego jest:

- ◆ wdrażanie w lekturę Pisma św.
- ◆ kształtowanie umiejętności odbioru i plastycznej prezentacji wybranych tekstów biblijnych
- ◆ kształtowanie wrażliwości artystycznej

Celem konkursu testowego jest:

- ◆ zachęcenie dzieci do pogłębienia znajomości Pisma Świętego i uczynienia z niego Księgi Życia,
- ◆ propagowanie wartości moralno-etycznych zawartych w Biblii
- ◆ kształtowanie umiejętności samodzielnego zdobywania i poszerzania wiedzy biblijnej
- ◆ stworzenie dzieciom możliwości współzawodnictwa oraz rozwijania uzdolnień
- ◆ promocja najzdolniejszych i najbardziej pracowitych dzieci, ich katechetów oraz szkół, które reprezentują.

Konkurs plastyczny ma dwa etapy: szkolny, w trakcie którego komisja szkolna wskazuje trzy najlepsze prace, przesyłane pod adres DB w Diecezji Rzeszowskiej, oraz diecezjalny, gdy wyłaniani są zwycięzcy i wyróżnieni. W latach

7. Por. W. Pikor, J. Pick, dz. cyt., s. 196–197.

2010–2015 Diecezjalna Komisja Konkursowa pracowała pod przewodnictwem ks. mgr. Franciszka Dziedzica, a w latach 2006–2017 ks. mgr. Pawła Batorego. Ogłaszanie wyników, wręczanie dyplomów oraz nagród odbywa się w obecności JE Księdza Biskupa Ordynariusza lub jego przedstawiciela. W latach 2010–2014 miało miejsce w budynku Kurii Diecezjalnej i połączone było z jednodniowym wernisażem nagrodzonych i wyróżnionych prac. W latach 2015–2017 organizowane było w galerii Millenium Hall, gdzie po zakończonej uroczystości nagrodzone prace pozostawały przez dwa tygodnie na ogólnodostępnej wystawie⁸.

Konkurs testowy posiada trzy etapy: szkolny, rejonowy i diecezjalny. Z etapu szkolnego do rejonowego kwalifikuje się trzech najlepszych uczestników pod warunkiem uzyskania przez nich minimum 60% maksymalnej liczby punktów. Komisja Konkursowa zazwyczaj do dalszej rywalizacji dopuszcza także tych uczniów, którzy nie zmieścili się w pierwszej szkolnej trójce, ale w skali diecezji uzyskali bardzo wysokie wyniki. Z etapu rejonowego do diecezjalnego kwalifikuje się pomiędzy 60 a 80 najlepszych uczniów⁹. Finał ma miejsce w Domu Diecezjalnym „Tabor” przy ulicy Połonińskiej 25. Dyplomy oraz nagrody wręczane były przez JE ks. bpa Kazimierza Górnego, JE ks. bpa Edwarda Białogłowskiego, bądź przez reprezentantów Kurii Diecezjalnej.

Relacje z konkursów są transmitowane poprzez radio „Via” i opisywane przez „Niedzielę Rzeszowską”.

W latach 2010–2017 odbyło się 7 konkursów:

Poziom Rok edukacji	Klasy I–III szkoły podstawowej	Klasy IV–VI szkoły podstawowej
2010/2011	<i>W konkursie wzięło udział 40 szkół</i>	<i>W konkursie wzięło udział 1360 dzieci z 70 szkół</i>
2011/2012	<i>W konkursie wzięło udział 57 szkół</i>	<i>W konkursie wzięło udział 1277 dzieci z 59 szkół</i>
2012/2013	<i>W konkursie wzięło udział 40 szkół</i>	<i>W konkursie wzięło udział 1500 dzieci z 87 szkół</i>
2013/2014	<i>W konkursie wzięło udział 24 szkoły</i>	<i>W konkursie wzięło udział 1517 dzieci z 78 szkół</i>
2014/2015	<i>W konkursie wzięło udział 33 szkoły</i>	<i>W konkursie wzięło udział 1500 dzieci z 79 szkół</i>

8. Specjalne podziękowani należą się Instytutowi Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie za użyczenie sztalug potrzebnych do zorganizowania wystawy.

9. Każdego roku Komisja Konkursowa ustala określoną liczbę uczestników etapu diecezjalnego i podaje ją w regulaminie.

Poziom Rok edukacji	Klasy I–III szkoły podstawowej	Klasy IV–VI szkoły podstawowej
2015/2016	<i>W konkursie wzięło udział 50 szkół</i>	<i>W konkursie wzięło udział 1551 dzieci z 89 szkół</i>
2016/2017	<i>W konkursie wzięło udział 56 szkół</i>	<i>W konkursie wzięło udział 1630 dzieci z 99 szkół</i>

Konkursy pełnią ważną rolę edukacyjną związaną z poznawaniem Pisma Świętego przez dzieci szkół podstawowych. Statystyka liczby szkół i uczniów biorących w Konkursie pozwala na wyciągnięcie wniosku, że powoli wrastają w codzienność katechetyczną Diecezji Rzeszowskiej¹⁰.

b) Od 2016 roku podczas trwania Tygodnia Biblijnego organizowany jest biblijny konkurs za pośrednictwem radia „Via”. Słuchacze codziennie mogą odpowiadać na zadawane na antenie pytania. Prawidłowe odpowiedzi są nagradzane drobnymi upominkami fundowanymi przez DB w Diecezji Rzeszowskiej

c) W 2016 roku, z inicjatywy Natalii Janowiec, został zorganizowany biblijny konkurs internetowy. Pytania są zamieszczone na stronie Internetowej Diecezji Rzeszowskiej. Czytelnicy odpowiadają na nie mailowo. Dwukrotnie wzięło w nim udział 24 osoby. Zwycięzcy otrzymali drobne upominki.

6) organizowanie zjazdów formacyjnych, „opłatków”, wyjazdów na konferencje biblijne, pielgrzymek i wycieczek

a) Trzy razy w ciągu roku członkowie DB mają możliwość wzięcia udziału w spotkaniu formacyjnym mającym na celu ich integrację oraz pogłębianie wiary. Jest ono połączone z inauguracją, zakończeniem roku akademickiego Studium Biblijnego i UTWDRz oraz z „opłatkami”.

Schemat spotkań jest następujący: Eucharystia pod przewodnictwem JE ks. bpa Ordynariusza lub jego przedstawiciela, wykład zaproszonego prelegenta, agapa (w przypadku „opłatka” połączona ze składaniem życzeń), sprawy organizacyjne.

Ważnym wydarzeniem w działalności DB w Diecezji Rzeszowskiej są wyjazdy na konferencje biblijne „Ku lepszemu rozumieniu Biblii”, organizowane od 2010 roku przez „Caritas” w Myczkowcach. Odbywają się dwa razy w roku: wiosną i jesienią. Liczba wyjeżdżających systematycznie wzrasta i oscyluje pomiędzy 40 a 60 członków i sympatyków DB, Studium Biblijnego oraz UTWDRz.

10. Więcej zob. W. Pikor, J. Pick, dz. cyt., s. 190–199.

b) W 2012 i 2016 roku odbyły się pielgrzymki do Ziemi Świętej, a w 2017 do Grecji – „Śladami św. Pawła”.

c) Organizowane są wycieczki, których głównym celem jest poznawanie rodzimej kultury i wzajemna integracja. Do tej pory miały miejsce następujące wyjazdy: „Śladem architektury drewnianej” po zabytkowych kościołach i cerkwiach Diecezji Rzeszowskiej, do Zamościa oraz Przemyśla.

7) współpraca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej

DB w Diecezji Rzeszowskiej z założenia pragnie współpracować ze wszystkimi grupami, których działalność programowa obejmuje szeroko rozumianą formację biblijną. Jednym z najważniejszych partnerów jest UTWDRz. Został założony 8 września 2014 roku w Rzeszowie z chwilą podpisania przez ks. Biskupa Ordynariusza Jana Wątrobę regulaminu UTWDRz. Działa jako sekcja Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie, pod patronatem naukowym Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie¹¹. Nauka trwa dwa lata. W roku akademickim ma miejsce 12 spotkań po 6 godzin lekcyjnych w ramach 3 bloków: teologicznego, medycznego i społeczno-kulturowego. Wśród celów UTWDRz wymienia się: „edukację słuchaczy z zakresu Biblii, teologii, filozofii, historii, etyki, medycyny, prawa, profilaktyki zdrowia, nauk humanistycznych, kultury i sztuki, a także innych dziedzin... UTWDRz realizuje zamierzone cele poprzez podstawową i dodatkową formę działalności. Podstawowa forma obejmuje wykłady, ćwiczenia, prezentacje, konferencje, zebrania, warsztaty, konwersatoria, w następujących blokach tematycznych: Biblia, teologia, filozofia, historia, prawo kościelne i świeckie, nauki społeczne, nauki o zdrowiu, poradnictwo prawne, psychologiczne i inne, inne zagadnienia”¹². Wspólne działania z DB obejmują: spotkania formacyjne i integracyjne, wyjazdy na konferencje naukowe, pielgrzymki, wycieczki. Jednym z najważniejszych wydarzeń było zorganizowanie przez UTWDRz, Instytut Teologiczno-Pastoralny im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie, Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Uniwersytecie Rzeszowskim (dalej UTW przy UR) przy współdziałaniu DB w Diecezji Rzeszowskiej Konferencji naukowej pt. *Ludzie starsi w społeczeństwie miasta Rzeszowa – stan obecny i perspektywy*. Została ona objęta patronatem Prezydenta Miasta Rzeszowa, Powiatowego

11. Zgoda Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie na objęcie patronatem naukowym Studium Biblijnego Diecezji rzeszowskiej z dnia 17 września 2014 r., L.dz. 490/BR/2014.

12. Por. Regulamin Uniwersytetu Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej, <http://www.instytut.diecezja.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2014/09/Regulamin-UTWDRz.pdf> [dostęp: 22 czerwca 2017]

Urzędu Pracy (dalej PUP) w Rzeszowie, „Civitas Christiana”. Odbyła się w dniu 17 listopada 2016 w budynku Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie przy ulicy Witolda 11a. Miała następujący przebieg. Na początku ks. dr Marek Dzik powitał wszystkich obecnych w auli Instytutu i wprowadził ich w istotę zagadnienia. Następnie JE ks. bp Kazimierz Górny poprowadził modlitwę i wygłosił słowo zachęty. Pani Maria Suchy, rzecznik prasowy UTW przy UR, czuwała nad przebiegiem poszczególnych wystąpień w których zostały zaprezentowane następujące zagadnienia: „Psychospołeczne uwarunkowania życia ludzi starszych – pomiędzy domem rodzinnym a domem spokojnej starości” – dr Małgorzata Marmola (UR), „Rzeszowska służba zdrowia a wzrastająca populacja ludzi starszych” – dr n. med. Małgorzata Marć (UR), „Organizacje grupujące ludzi starszych – rola Uniwersytetów Trzeciego Wieku w strukturze społecznej miasta” – mgr Danuta Kamieniecka-Przywara (Prezes Zarządu UTW przy UR), „Młodość czy długoletnie doświadczenie? – perspektywy zatrudnienia ludzi starszych na lokalnym rynku pracy” – dr Jadwiga Burda (PUP w Rzeszowie), „Zadania Miasta Rzeszowa wobec ludzi starszych realizowane poprzez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej” – mgr inż. Jacek Gołubowicz (Dyrektor MOPS Rzeszów), „Ludzie starsi w duszpasterstwie Kościoła Katolickiego w Rzeszowie” – ks. dr Wiesław Matyskiewicz (UR, WSD w Rzeszowie).

8) Obecność DB w mediach

Osoby odpowiedzialne za Dzieło Biblijne zdają sobie sprawę z dużego oddziaływania mediów masowych na społeczeństwo. Dlatego od początku starano się zainteresować przedstawicieli mediów działalnością DB, aby za ich pośrednictwem propagować treści biblijne. Już w 2006 roku podjęto współpracę ze środkami masowego przekazu w Diecezji; w regionalnej edycji „Niedzieli” ukazał się artykuł autorstwa ks. dr Wiesława Matyskiewicza na temat Inauguracji DB w Diecezji Rzeszowskiej¹³, a także wywiad s. Hieronimy Janickiej z ks. dr Markiem Dzikim na temat DB¹⁴. W diecezjalnym radiu „Via” pojawiły się: cykliczna audycja ks. dr hab. Michała Bednarza „Wędrowki po świecie Biblii” i audycja ks. dr Michała Czełuśniaka, który prowadził katechezy na temat Biblii. 29 listopada 2016 roku w ramach audycji „Pokolenie JP II” w radiu „Via” odbyła się prezentacja biblijnego roku liturgicznego 2007 w Diecezji Rzeszowskiej oraz

13. Por. W. Matyskiewicz, *Świętość kapłańska płynąca z Biblii*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 45 (450), rok XLIX, 5 listopada 2006, Rzeszów, s. I.

14. Por. H. Janicka, *Biblia – list Boga do człowieka*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 45 (450), rok XLIX, 5 listopada 2006, Rzeszów s. VI.

miała miejsce dyskusja na temat wcielania w życie poszczególnych propozycji duszpasterskich związanych z tym rokiem¹⁵.

Poprzez radio „Via” regularnie zapowiadane są wszystkie większe wydarzenia organizowane przez DB, takie jak sympozja, konkursy biblijne, ogłoszenia o naborze do Studium Biblijnego i UTWDRz. Po ich zakończeniu dokonywane są podsumowania, nierzadko przy udziale osób świeckich. W ramach różnych audycji starano się wyjaśniać różne trudne zagadnienia biblijne. Na falach radia „Via” cyklicznie prezentowane były dwie audycje biblijne prowadzone przez ks. dr. Marka Dzika w latach 2006–2008 „Historia zbawienia ludźmi pisana” na temat postaci biblijnych¹⁶, a w latach 2008–2010 pt. „Miejsca biblijne”. Oprócz tego pojawiały się audycje okolicznościowe związane z różnymi okresami liturgicznymi, w których udział brali ks. dr Marek Dzik oraz ks. dr Piotr Mierzwa.

Podobna działalność informacyjno-sprawozdawczo-wyjaśniająca regularnie była i jest prowadzona na łamach „Niedzieli Rzeszowskiej”.

W ramach broszury rozdawanej wiernym w czasie wizyty duszpasterskiej w latach 2012/2013 został zamieszczony artykuł *Księgi naszej wiary*, a w latach 2013/2014 *Dlaczego warto czytać Pismo Święte?*

Informacje o bieżącej działalności DB w Diecezji Rzeszowskiej są umieszczane także w Internecie: na diecezjalnej mutacji strony internetowej Dzieła Biblijnego – biblista.pl oraz na stronie internetowej Diecezji Rzeszowskiej¹⁷.

3. Stan osobowy

Zgodnie ze statutem członkami DB mogą być: „Osoby duchowne, które otrzymały zgodę swojego ordynariusza i osoby świeckie. Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na: członków – moderatorów, członków zwyczajnych, członków honorowych i wspomagających. Członkami zwyczajnymi mogą zostać osoby, które ukończyły studia z zakresu teologii oraz osoby, które po zgłoszeniu moderatorowi w swojej diecezji akcesu do Stowarzyszenia, ukończą kurs wiedzy biblijnej. Członkami wspomagającymi mogą zostać osoby, które zadeklarują na piśmie gotowość samodzielnego pogłębiania wiedzy biblijnej oraz zgłoszą swój akces do Stowarzyszenia¹⁸”.

15. Por. „Biuletyn Biblijny. Okres zwykły”, s. 65–69.

16. W/w autor przez trzy poprzednie lata komentował czytania mszalne w radiu „Via” w ramach audycji „Zrozumieć Biblię. Komentarz do czytań mszalnych na niedziele i uroczystości”.

17. Por. W. Pikor, J. Pick, dz. cyt., s. 203–217.

18. *Statut Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II*, Art. 11.13.15, <http://biblista.pl/o-dziele-biblijnym/statut.html> [dostęp 22 czerwca 2017]

W związku z powyższymi wymaganiami struktura stanu osobowego DB w Diecezji Rzeszowskiej przedstawia się następująco:

- ♦ moderator – ks. dr Marek Dzik,
- ♦ zastępca moderatora – ks. dr Piotr Mierzwa,
- ♦ członkowie zwyczajni – kapłani, katecheci i katechetki, osoby które pogłębiły swoją formację duchową poprzez wykłady zakończone otrzymaniem dyplomu ukończenia Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej.

W sumie 40 członków.

Wydaje się, że Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej, mimo krótkiej historii zalicza się do kategorii ważnych diecezjalnych stowarzyszeń. Od 11 lat zajmuje się propagowaniem Pisma Świętego jako „Księgi życia”, niezbędnej dla pogłębienia wiary każdego ucznia Chrystusa, a także stanowi szansę dla osób poszukujących Boga, mieszkających zwłaszcza w Rzeszowie i okolicach. Pomimo, iż z różnych przyczyn nie wszystkie zakładane cele udało się zrealizować, np. martwi mała liczba członków DB, stowarzyszenie posiada rozwojowy potencjał, który powinien przynieść jeszcze większe pozytywne efekty duszpasterskie w przyszłości.

THE BIBLE WORK OF ST. JOHN PAUL II IN THE DIOCESE OF RZESZÓW IN THE YEARS 2006-2017

Summary

The article presents the history of the Bible Work of St. John Paul II in the Diocese of Rzeszów in the years 2006-2017. The first part refers to the origins of the association and its expectations from the Bishop of the Diocese, the Diocesan Curia and the Moderator. The Bible Work of St. John Paul II in the Diocese of Rzeszów was publicly inaugurated on 21 October 2006 during the Priestly Day of Holiness. The second part elaborates on the achievements of the described institution. Among them it should be listed: the establishment and running of the Bible Study of the Diocese of Rzeszów, the publication of the “Bible Bulletin”, the organization of Bible competitions for primary school children, the organization of symposia and conferences, the organization of the Bible Week, cooperation with the University of the Third Age of the Diocese of Rzeszów. The last part of the article presents the personal status of the

Biblical Work, which has permanently joined pastoral activities of the Diocese of Rzeszów.

Słowa kluczowe: Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej, Studium Biblijne Diecezji Rzeszowskiej, Biuletyn Biblijny, konkursy biblijne dla dzieci szkół podstawowych, tydzień biblijny, Uniwersytet Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej

Key words: The Bible Work of St. John Paul II in the Diocese of Rzeszów, Bible Study of the Diocese of Rzeszów, Biblical Bulletin, Biblical competitions for Primary School Children, Biblical Week, University of the Third Age of the Diocese of Rzeszów

BIBLIOGRAFIA

1. Dokumenty:

Dokument Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie o utworzeniu Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II w Diecezji Rzeszowskiej, L.dz. 141/2006,

Regulamin Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej, <http://www.institut.diecezja.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2014/02/Regulamin-SBDRz.pdf>,

Regulamin Uniwersytetu Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej, <http://www.institut.diecezja.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2014/09/Regulamin-UTWDRz.pdf>,

Statut Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II, Art. 11.13.15, <http://biblista.pl/odziele-biblijnym/statut.html>,

Zgoda Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie na objęcie patronatem naukowym Studium Biblijnego Diecezji rzeszowskiej z dnia 17 września 2014 r., L.dz. 490/BR/2014.

2. Opracowania książkowe:

Pikor W., Pick J., *Dziesięć lat Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II w Polsce (2006–2015)*, Jedność 2017

3. Czasopisma:

„Biuletyn Biblijny. Okres zwykły”, nr 2 (1/2007), Rzeszów 2007.

4. Artykuły drukowane:

Janicka H., *Biblia – list Boga do człowieka*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 45 (450), rok XLIX, 5 listopada 2006, Rzeszów,

Matyskiewicz W., *Świętość kapłańska płynąca z Biblii*, „Niedziela Rzeszowska”, nr 45 (450), rok XLIX, 5 listopada 2006, Rzeszów.

5. Artykuły internetowe:

Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II, https://pl.wikipedia.org/wiki/Dzie%C5%82o_Biblijne_im._Jana_Paw%C5%82a_II,

Narodowy Dzień Czytania Pisma Świętego, <http://biblista.pl/component/content/article/312-dzieło-biblijne-wydarzenia/6138-narodowy-dzien-czytania-pisma-sw.html?Itemid=321>.